

Šoštanj. Spominjaje se lanskega zborovanja, pošiljava zbranim tovariški pozdrav. „Zavezi“ najboljši uspeh.

Trobej, Lukman.

Šoštanj. Kar vam nebo je dalo sil, vse posvetite domovini, vse posvetite mladini! Za „Šaleško čitalnico“:

Vošnjak.

Stari trg pri Rakeku. Bojevnikom za pravice učiteljstva kličejo: Krepko naprej!

Žebre, Wigele, Justin, Zakrajšek.

Tolmin. Zborujočemu učiteljskemu parlamentu želim najboljših uspehov. Bog živi stanovske brate Slovane!

Andrej Vrtovec.

Vipava. Z vami do zadnjega zdiha.

Punčuh, Mercina, Grum, Silvester.

Zagreb. Pozdravljamo skupštino sa željom, da bi zbravanje vaše donijelo obilo plodova prosvjeti budućnosti jednodokrvnih naroda na slavenskom jugu.

Hrvatski pedag. - knjiž. zbor.

Zagreb. Pozdravljamo vaše zborovanje s poklikom: Složnim silama naprijed!

Odbor „Hrvaškoga učiteljskog saveza“.

(Nečitljivo.) Delo, stvarnost mišljenja, moštvo značaja in narodnost so učitelju zvezde-vodnice. Naj bo jugoslovanska zaveza verna svojemu imenu!

Za društvo slovenskih profesorjev: Dr. Ilešič.

* * *

„Zavezine“ skupščine sta se udeležila le dva c. kr. okr. šol. nadzornika. Ostali se boje, dokler ne zaveje druga sapa. Na skupščini ni bilo tudi nobenega c. kr. vladnega uradnika. Mi nismo pogrešali nikogar. Pride pa čas, ko bodo oni pogrešali nas!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca vel. srpana 1907 K 94.946.62.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Roditeljski večeri.

Predaval pri XIX. skupščini „Zaveze“ J. Dimnik.

Slavna skupščina! Na dnevnem redu današnje skupščine so tudi roditeljski večeri (roditeljski sestanki, obiteljski večeri). Ni moj namen in tudi ne moja naloga, da bi vam razlagal na tem mestu, kaj so roditeljski večeri, kakšen namen imajo ter kdaj in kako naj jih prirejamo. O tem sta nas poučila že naša lista „Popotnik“ in „Učiteljski Tovariš“. Najboljšo sliko o roditeljskih večerih si pa lahko napravi vsakdo sam, kdor čita najnovejši list naše organizacije: „Domache ognjišče“.

Namen današnjega mojega poročila je, da izjavimo in dokažemo, če so roditeljski večeri potrebni. Jaz pravim, da so jako potrebni, in sicer potrebni zaradi tega, da z njimi povzdiguje svoj ugled in odbijamo razburkane valove, ki se dandanes s tako silo zaganjajo ob novo šolo in

svobodomiselnost učiteljstva, kakor še nikdar poprej. Naši politični nasprotniki, ki si žele nazaj nekdanje meznarske dobe, nam predbacivajo, da nismo z ljudstvom, da delamo proti ljudstvu da preti našemu narodu nevarnost od strani učiteljstva itd. Lahko rečem, da ga ni stanu, ki bi ga politični nasprotniki tako nesramno obrekovali in o njega članih tako gnusno lagali, kakor delajo o šoli in učiteljstvu.

In zakaj vse to? Odgovor na to vprašanje je prav enostaven. Naš stan je po svojem ustroju tak, da moramo biti z ljudstvom vedno v najtesnejši zvezi; veže nas z ljudstvom šolska mladina, ki se za nje blagor trudimo in mučimo, da nam naposled opešajo moči. Koliko mladih življenj nam je že pobrala naša stara znanka smrt, ker so živeli in delali za ljudstvo in ne zase. Podobni smo sveči, ki gori, da sveti drugim, sebi pa izpodkopava življenje.

Ljudski učitelji torej nismo proti ljudstvu, ampak mi storimo za ljudstvo več, kakor katerikoli stan. In ljudstvo, ki nam pošilja svojo deco v šolo, vé ceniti naše zasluge in naše delo ter nas tudi spoštuje. To vedo dobro nasprotniki luči in prosvete. Zato si prizadevajo na razne načine, da nahujkajo ljudstvo zoper šolo in učiteljstvo, in nobeno sredstvo jim ni preumazano, da le omažejujejo šolo in učiteljstvo. Pravijo, da je sedanja šola brezverska, da smo učitelji brezverci, da preganjamo križ, očenaš, češenosimarijo in krščanski pozdrav: Hvaljen bodi Jezus Kristus! v šoli itd. itd.

Gospoda moja! Blizu 30 let že službujem, mnogo sem občeval z učiteljstvom, a do danes, hvala Bogu, ne poznam slovenskega učitelja, ki bi bil kriv kateregakoli teh očitaj. To so grde in nesramne laži na rovaš slovenskega učiteljstva.

Pa to še ni vse. Naši nasprotniki in zakleti sovražniki govore tudi v ljudskih zastopstvih skozi okno, da je ljudska šola prokletstvo za ljudstvo; na ljudskih shodih hujskajo ljudstvo zoper nas, da naj nam numerirajo kosti, to se pravi, da naj nas ljudstvo pobije. In koliko laži in obrekovanj imajo na svoji kosmati vesti „Domoljub“, „Slovenski Gospodar“, „Primorski List“, „Gorica“, „Slovenec“ in drugi klerikalni listi, o tem bi lahko napisali debele knjige!

Poprej sem rekel, da smo učitelji po svoji službi v najtesnejši zvezi z ljudstvom, in sicer potom šolske mladine. Časih, ko naši nasprotniki še niso bili tako podivjani kakor so dandanes, je ta naš stik z ljudstvom zadostoval; današnje žalostne razmere, ki moramo v njih živeti ljudski učitelji, nas pa silijo in kar naravnost izzivljejo, da moramo neposredno stopiti v stik z ljudstvom. Prilik v ta namen imamo več na razpolago. Zadnji čas so nam pa v ta namen kakor nalašč dobro došli roditeljski večeri, ki nam jih priporoča novi šolski in učni red. Zato stopimo kar brez odlašanja potom roditeljskih večerov v stik z ljudstvom, ki ga poučujemo o pravilni vzgoji otrok ter odbijajmo s pozitivnim delom otrovane pušice, ki lete od nasprotne strani na šolo in učiteljstvo; zato: le ven iz šole med ljudstvo s poučnimi predavanji! Vsaka šola naj priredi na leto — če ne več — vsaj enega ali dva roditeljska večera. To bodi začetek našega delovanja med ljudstvom; o nadaljnem našem postopanju in delu med ljudstvom se bomo pa že še pravočasno pomenili.

Kadar pa naši nasprotniki z zabavljanjem, z lažmi, z grožnjami in z numeriranjem naših kosti ne morejo doseči svojega namena, so pa za hip navidez prijazni z nami, ter nas uprav s sirenskimi glasovi vabijo v svoj tabor. Učitelj, ki ljubi svoj stan in je učitelj po poklicu, se ne bo dal omamiti po teh milodonečih glasovih, čeprav pridejo iz „Slomškove zveze“ same.

Gospoda moja, „Slomškova zveza“ ni prava pot k ljudstvu; ta zveza je „pons asinorum“ za izdajalce našega stanu, ki iščejo lastnih koristi, ne pa koristi celokupnega učiteljstva.

Čudno in naravnost predrzno je to, da nas vabijo med ljudstvo ljudje, ki so nam naše življenje vedno le grenili, ki so napadali šolo, naš stan, naš in naše prijatelje. Kako neki bi bilo mogoče stopati med ljudstvo z ljudmi, ki zadnji čas na tako ostuden način napadajo našega najboljšega prijatelja in častnega člana naše „Zaveze“, prvega občana ljubljanskega, g. župana in državnega poslanca Ivana Hribarja. Ne, s temi ljudmi ne moremo in ne smemo vzporedno korakati in ti ljudje nam tudi ne smejo kazati poti med ljudstvo. To pot bomo že našli sami, in sicer najprvo potom roditeljskih večerov in njih glasila „Domačega ognjišča“, ki naj s pomočjo učiteljstva najde pot v vsako slovensko hišo! (Splošno odobravanje; predavatelju čestitajo zastopniki češkega, hrvaškega in srbskega učiteljstva)

Italijanska nemožatost.

(iz koprškega okraja.)

Slučajno nam je prišel v roke italijanski list „Il Lavoratore“ z dne 16. avgusta t. l., v katerem se pritožuje nekdo, da učiteljska društva ne delajo za izboljšanje učiteljskih plač. Popisuje, da se je sešel pred meseci odbor, ki se je zavzel za to, da se da vsaki učiteljski osebi letnih 400 K draginjske doklade. Sešel da se je odbor, ki je sestavil načrt zakona, po katerem bi imela vsaka učiteljska oseba po 30 letnem službovanju letnih 3600 K plače, a pravi, da tudi iz tega ni nič. Ker povprašujejo tudi nekateri slovenski učitelji, kako je z vso akcijo, nam bodi dovoljeno, da vso zadevo nekoliko pojasnimo.

Marca meseca t. l. se je sešel v Pulju odbor, obstoječ iz 8 italijanskih, 2 hrvaških in 2 slovenskih odbornikov. Kot je razvidno, so imeli italijanski odborniki veliko večino, a ker so sami Italijani poudarjali, da tu ni ozirov na narodnost, pač pa da se moramo zavzeti za učiteljske interese skupno, se je lotil odbor dela, ne oziraje se na to, da so bili zastavljeni Slovani. Hrvat in Slovenci so imeli že sestavljene načrte glede nastavljanja, plačevanja, upokojevanja in discipliniranja, a Italijani so imeli le kratek memorandum, obstoječ iz 12 točk. Sestavil se je v obrisih načrt, za katerega se je soglasno izrekel ves odbor. Vladala je edinost, in tov. Bajčić je prevzel nalogo, da sestavi načrt načisto v hrvaškem in italijanskem jeziku, kar je izvršil v dovolj kratkem času. Določeno je bilo tudi, kadar bo sestavljen načrt načisto, da ga predložimo vsi obenem z enako se glasečimi peticijami po dež. odboru dež. zboru in skupna deputacija da ga vroči c. kr. namestniku. Italijanov pa se je oprijela taka sila, da niso mogli počakati, da bi bil načrt sestavljen načisto in določili so za deputacijo že dan 18. marca. Isti dan je šla k c. kr. namestniku praznih rok deputacija, obstoječa iz dveh Italijanov in enega Hrvata. Namestnik je odpravil to deputacijo, z izgovorom, da brez deželne odbora ne more pomagati.

Mimogrede bodi povedano, da dež. zbor istrski ne zboruje že tri leta in to zaradi tega, ker je pred tremi leti odgovoril vladni zastopnik na neko slovansko interpelacijo v slovanskem jeziku. Italijanska večina je zaradi tega vstala in odšla iz zbornice, v katero se noče povrniti, dokler vlada ne zagotovi, da se ne bo slišala v istrskem deželnem zboru iz ust vladnega zastopnika nikdar več slovanska beseda. Dokler obstoja člen 19. osnovnega zakona, ne more vlada tega obljubiti.

Istrski dež. zbor je zboroval pred nekoliko leti v Poreču, kjer so slovanske poslance kar javno zasramovali in napadali,

da niso bili varni niti življenja, saj so jim odrekli celo stanovanje. Tako je mislila italijanska večina, da se jih najlože odkriža. Vlada je bila prisiljena razpustiti deželni zbor in ga sklicati v Pulj, in ker ni bilo tudi ta miru, kasneje v Koper. Ker ni pokazala vlada sedaj toliko eneržije, da bi razpustila kljubujoči dež. zbor, stavlja italijanska večina kot predpogoj za redno delovanje, da se skliče dež. zbor v Poreč. Vlada, ako hoče biti količkaj konsekventna in pravična, ne more ustreči zahtevam večine, zaradi česar smo že tri leta brez deželne zbornice, kar je vzrok, da je učiteljstvo prisiljeno stradati. Italijanskim poslancem ni mar za to, da strada učiteljstvo cele dežele, oni ne poznajo ni človekoljubja ni pravice, ko jim gre za njih italijanska komoristična načela. In ob tem se razbijajo vse naše prošnje, peticije in zahteve.

Dopisnik v „Lavoratore“ govori dalje o štrajku, a najbrže ne ve in ne pomisli, s kakšnimi težavami je v zvezi uspešen štrajk. K uspešnemu štrajku je v prvi vrsti potreba zaupnosti, močatosti in edinosti, a ravno tega med istrskim učiteljstvom ni. Da je to resnica, naj navedem samo to:

Odbor v Pulju je sklenil, da dá natisniti dvojezičen načrt in tega da predloži z enako se glasečimi peticijami, a kmalu so se Italijani premislili in zahtevali, naj se tiska načrt v vsakem jeziku posebej in to iz vzroka, da jih kolegi napadajo. Zaradi ljubega miru in da se obvaruje edinost, so jim morali Slovani to dovoliti, drugače bi bil razdor takoj od pričetka. Ni jim bilo dosti to. V načrtu je skupni odbor določil, da se ustanovi pri dež. šol. svetu disciplinarni senat, obstoječ iz slovanskega in italijanskega oddelka. Kaj pa so naredili Italijani? Ne da bi koga obvestili, so izpustili slovanski senat in s tem pokazali, četudi so ob zborovanju zatrjevali, naj vsak ljubi svojo narodnost in spoštuje druge, da so oni v prvi vrsti zagrizeni lahoni, ki ne spoštujejo nobene druge narodnosti, in šele potem so učitelji, a pokazali so tudi, da ni pri njih močatosti, zaupnosti in edinosti; edini so le v preganjanju Slovanov. In v družbi takih koleg naj bi štrajkal slovanski učitelj? Nikakor ne, ako imajo kaj razuma in previdnosti!

Pa kaj bomo govorili o močatosti med učiteljstvom, ki je ni sploh med istrskimi Italijani! Vsakemu je znano, s kako slovesnostjo se je odpovedal deželni glavar Rizzi. Nikdar ni preklical te svoje slovesne odpovedi in vsak bi mislil, Rizzi ne glavaruje več. A kaj še! Samo kdor vidi dopise deželne odbora, pa se lahko prepriča, da jih še vedno podpisuje deželni glavar Rizzi, najbrže zato, ker bi jih drugače moral podpisovati njegov namestnik, ki je Slovan. Če ni močatosti pri prvem možu v deželi, kje naj bo potem?

Zaradi teh razlogov svetujemo slovanskim kolegom, naj se nikakor ne podajajo v štrajk, a če hočejo italijanski kolegi štrajkati, prosto jim, čeprav bi bilo bolje tudi zanje, če bi nastopili pot pravice in močatosti. Povedali naj bi italijanskim poslancem v Istri, da imajo pravico živeti tudi Slovani v Istri; povedali in predložili naj bi poslancem, da je njih postopanje svojeglavno, neopravičeno in brutalno in ne bo imelo dobrih posledic. S takim postopanjem ne kažejo olike in omike. Vlada je prisiljena priznati, da bivajo Slovani v Istri, saj jih je vendar nad $\frac{2}{3}$, a oni izgovor Italijanov na njih staro posest je jako piškav. Tudi Musalino bi se bil lahko izgovarjal, da je že njegova stara pravica pobijanje drugih ljudi. Ako pojde v Istri tako naprej, mora priti do vladnega komisarja, ker drugače bi postala Avstrija v zasmeh vsem drugim evropskim državam, saj bi ji lahko rekla celo Turčija: „Hodi domov in uredi svoje dežele!“